

**UCHWAŁA NR XXV/179/21
RADY POWIATU W MOŃKACH**

z dnia 24 czerwca 2021 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie monieckim na lata
2021 – 2023**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt. 3a, art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r., poz. 920, z 2021 r. poz. 1038) w związku z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r., poz. 821, z 2021 r., poz. 159, 1006) Rada Powiatu w Mońkach uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w powiecie monieckim lata 2021 – 2023, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Mońkach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Powiatu

Dariusz Jaworowski

Załącznik do uchwały Nr XXV/179/21
Rady Powiatu w Mońkach
z dnia 24 czerwca 2021 r.

***PROGRAM
ROZWOJU PIECZY
ZASTĘPCZEJ
W POWIECIE MONIECKIM
NA LATA 2021 - 2023***

Mońki 2021

***„Rodzina ... jest prawdziwym sanktuarium życia (...)
miejszem, w którym życie
może w sposób właściwy być przyjęte i chronione (...).
Niezależnie od związków ciała i krwi,
prawdziwa miłość ojcowska i macierzyńska
gotowa jest przyjąć także dzieci pochodzące z innych rodzin,
obdarzając je tym wszystkim,
co jest potrzebne do życia i pełnego rozwoju”
Jan Paweł II***

WPROWADZENIE

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka i Karta Praw Dziecka uznają, że dziecko dla pełnego rozwoju swojej osobowości powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym w atmosferze ciepła, szczęścia, miłości i zrozumienia. Dziecku dla ukształtowania jego osobowości i przygotowania do życia w społeczeństwie należy zapewnić wychowanie w duchu pokoju, tolerancji, godności, wolności i równości. Dziecko wymaga również szczególnej opieki i troski prawnej, edukacyjnej, ochrony zdrowia oraz godziwych warunków socjalnych.

Rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczną i stanowi naturalne środowisko wychowawcze dla dziecka w każdym okresie jego życia i rozwoju. Dom rodzinny jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu każdego dziecka. W środowisku rodzinnym dziecko winno zdobywać właściwe wzorce postępowania i komunikacji z innymi ludźmi. Dom rodzinny powinien być bezpiecznym azylem dla każdego dziecka dając mu stabilizację, poczucie bezpieczeństwa i miłość.

Zaburzone funkcjonowanie rodziny negatywnie wpływa na sytuację dziecka, na jego postawę, zachowanie i funkcjonowanie w środowisku. Dziecko, którego pobyt w rodzinie biologicznej jest niemożliwy, bo jego dobro jest zagrożone, a inne środki pomocy dziecku i jego rodzinie są nieskuteczne, umieszczane jest w pieczy zastępczej.

Najczęstszą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej jest bezradność życiowa oraz niewydolność wychowawcza rodziców połączona często z nadużywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy. Często powodem bezradności rodziców biologicznych jest przedłużające się bezrobocie, a tym samym brak środków finansowych na zabezpieczenie podstawowych potrzeb życiowych członków rodziny.

Pieczą zastępczą funkcjonuje, od kiedy dziecko, potrzebuje wsparcia w szeroko rozumianym rozwoju fizycznym, psychicznym i społecznym i jest próbą wypełnienia braków w opiece nad dzieckiem ze strony rodziny biologicznej.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

I. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Działania w zakresie rozwoju pieczy zastępczej oraz zadania zapisane w niniejszym Programie są podejmowane i realizowane w oparciu o następujące przepisy i dokumenty:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.);
- 2) Karta Praw Dziecka;
- 3) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920);

- 4) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- 5) Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.);
- 6) Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r. Nr 292, poz. 1720);
- 7) Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359).

II. ŚRODOWISKA RODZINNE ZAGROŻONE UMIESZCZENIEM DZIECI W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Problemy społeczne, z jakimi borykają się najczęściej współczesne rodziny występują w związku z:

- bezrobociem,
- ubóstwem,
- niepełnosprawnością,
- przemocą fizyczną i psychiczną,
- sieroctwem naturalnym lub społecznym,
- uzależnieniem od alkoholu lub narkotyków,
- dysfunkcyjnością rodzin,
- trudnościami wychowawczymi z dziećmi.

Wszystkie wymienione wyżej sytuacje kryzysowe mają zasadniczy wpływ, na jakość życia i funkcjonowania nie tylko rodzin, ale także całej społeczności lokalnej. Jak wiemy, problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób, ale całych rodzin, środowisk i grup społecznych.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w zakresie określonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten realizują jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Powody udzielania pomocy rodzinom w 2020 roku w poszczególnych gminach.

L.p.	Powody udzielenia pomocy	Liczba rodzin objętych pomocą						
		Mońki	Knyszyn	Goniądz	Jaświły	Krypno	Jasionówka	Trzcianne
1.	Ubóstwo	9	135	57	74	63	125	85
2.	Sieroctwo	0	1	0	0	1	1	0
3.	Bezdomność	6	5	1	0	1	1	1
4.	Bezrobocie	138	68	54	24	31	35	27
5.	Niepełnosprawność	93	59	48	35	17	45	42

6.	Długotrwała lub ciężka choroba	108	49	55	29	12	93	52
7.	Przemoc w rodzinie	1	0	0	4	1	0	0
8.	Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	24	37	17	53	12	22	50
9.	Bezradność w sprawach opiek. - wych. i prowadzenia gosp. domowego w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	0	12	13	24	27	7	24
10.	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej plac. opiekuńczo-wychowawcze	10	0	0	0	0	0	0
11.	Alkoholizm lub/i narkomania	10	11	2	25	0	17	6
12.	Zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe	1	2	2	1	0	1	3
13.	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	2	0	0	0	0
Łącznie:		471	379	251	269	165	347	290

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z ośrodków pomocy społecznej.

Jak wynika z powyższej tabeli rodziny zamieszkałe na terenie Powiatu Monieckiego najczęściej korzystają ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej z powodu ubóstwa, długotrwałej lub ciężkiej choroby oraz bezrobocia. Kolejnym problemem z jakim borykają się rodziny jest niepełnosprawność, która dotyka coraz większą liczbę osób.

Wszystkie wymienione w tabeli czynniki najczęściej są powodem niewydolności i niezaradności rodziny. Problemy w rodzinie prowadzą do jej dysfunkcji, a w konsekwencji do trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wobec dzieci.

Powody udzielania świadczeń z pomocy społecznej w powiecie monieckim

L.p.	Powody udzielenia pomocy	Liczba rodzin objętych pomocą			
		2018 r.	2019 r.	2020 r.	Łącznie lata 2018 – 2020
1.	Ubóstwo	708	638	548	1.894
2.	Sieroctwo	3	3	3	9
3.	Bezdomność	13	20	15	48
4.	Bezrobocie	509	436	377	1.322
5.	Niepełnosprawność	397	427	339	1.163
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	427	516	398	1.341
7.	Przemoc w rodzinie	10	6	6	22
8.	Potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	232	189	215	636
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gosp. domowego	160	174	107	441
10.	Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	10	10
11.	Alkoholizm lub narkomania	87	70	71	228
12.	Zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe	7	8	10	25
13.	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	11	0	11
Łącznie:		2.553	2.498	2.099	7.151

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pochodzących z ośrodków pomocy społecznej.

W powiecie monieckim niepokojąco duża jest liczba klientów pomocy społecznej, którzy utracili zdolność do radzenia sobie w trudnych sytuacjach życiowych. Potęguje to negatywny skutek przenoszony, jako dziedziczona bezradność i ubóstwo. Poddając analizie

lata 2018, 2019 oraz 2020 rok łatwo zauważyć, że liczba rodzin objętych pomocą społeczną ma tendencję malejącą. W roku 2019 w porównaniu do roku 2018 było o 55 mniej rodzin korzystających z pomocy społecznej. W 2020 roku odnotowuje się kolejny spadek w stosunku do roku poprzedniego o kolejne 399 rodzin.

Niekorzystne warunki bytowe rodzin, sytuacja gospodarcza kraju (bezrobocie, niskie zarobki, niepewność pracy itp.) oraz patologie społeczne wpływają na zwiększenie zagrożenia pozostawienia dziecka bez należytej opieki i pomocy rodziców, co często skutkuje koniecznością umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej.

Jak wiadomo, warunkiem prawidłowego rozwoju dziecka jest jego poczucie bezpieczeństwa, wynikające z troski rodziców, ich wsparcia, odpowiedzialności, tolerancji i miłości. Powstała w ten sposób więź emocjonalna daje podstawę przekazania dziecku wartości i wzorców niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania w środowisku i społeczeństwie. Gdy zabraknie rodziny, lub gdy nie spełnia ona należycie swoich funkcji, dziecko musi zostać umieszczone w pieczy zastępczej.

III. PIECZA ZASTĘPCZA W ŚWIETLE PRZEPISÓW

Zgodnie z art. 32 ust. 2 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pieczę zastępczą organizuje powiat.

1. Zadania powiatu:

Do zadań własnych powiatu należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - a) grup wsparcia,
 - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 10) prowadzenie rejestru danych o rodzinach zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka;

- 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 12) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- 13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji o powstawaniu zaległości dotyczącej odpłatności za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu;
- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej małoletniego cudzoziemca przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) finansowanie dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

2. Zadania pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczą zastępczą zapewnia:

- 1) realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
- 2) przygotowanie dziecka do:
 - a) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - b) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - c) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
- 3) zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

3. Rola organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Zarządzeniem Nr 48/2011 Starosty Monieckiego z dnia 25 listopada 2011 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach wyznaczono, jako organizatora pieczy zastępczej w powiecie monieckim.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- 13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- 15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;

- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.

4. Piecza zastępcza a rola koordynatora

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej narzuca na powiat obowiązek wyznaczenia przez starostę instytucji -organizatora rodzinnej pieczy zastępczej (orpz), a co za tym idzie powołania funkcji koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W Powiecie Monieckim organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Monkach. W świetle przepisów ustawy, w przypadku, gdy wyznaczoną jednostką organizacyjną jest powiatowe centrum pomocy rodzinie, w centrum tym tworzy się zespół do spraw pieczy zastępczej. Organizator zatrudnia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, którzy obejmują opieką rodziny zastępcze, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej ma prawo do korzystania z poradnictwa zawodowego, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie jego kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

5. Wykaz świadczeń, wynagrodzeń i innych zadań jednostek samorządu terytorialnego wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

5.1. Gmina

Lp.	Usługi na rzecz rodzin	Podstawa prawna	Zasady zwrotu kosztów
1.	Dla rodzin wspierających – zwrot kosztów związanych z udzielaniem pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	Art. 29 ust. 1 i 31 ust. 1 ustawy	zasady zwrotu kosztów określone są w umowie

Lp.	Inne zadania		
	Zadanie	Podstawa prawna	Rodzaj zadania
1.	Zatrudnienie asystenta rodziny.	Art. 10-17 i 176	obligatoryjne
2.	Współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego po dniu 1 stycznia 2012 r. w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym (10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% w drugim, 50% w trzecim i kolejnych latach)	Art. 191	obligatoryjne
3.	Prowadzenie placówek wsparcia dziennego	Art. 18-31	obligatoryjne

5.2. Powiat

Lp.	Świadczenie/ wynagrodzenie	Podstawa prawna	Rodzaj świadczenia	Wysokość świadczenia
Rodzinna piecza zastępcza				
1.	Świadczenia dla rodzin zastępczych lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka, z tego:			
1.1.	świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka	Art. 80 ustawy	obligatoryjne	a) nie mniej niż 746 zł miesięcznie – w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej b) nie mniej niż 1131 zł miesięcznie - w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka
1.2.	dodatek wychowawczy	Art. 80 ust. 1a	obligatoryjne	dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, zwany dalej „dodatkiem wychowawczym” rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka do świadczenia, o którym mowa w ust. 1, na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zwany dalej "dodatkiem wychowawczym"
1.3.	dodatek z tytułu umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej, na podstawie przepisów o postępowaniu w sprawach nieletnich	Art. 81 ust. 2 ustawy	obligatoryjne	nie niższy niż 200 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka
1.4.	dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	Art. 81 ust. 1 ustawy	obligatoryjne	nie niższy niż 227 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka

1.5.	świadczenie jednorazowe na pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka	Art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy	fakultatywne	
1.6.	świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki	Art. 83 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy	fakultatywne	
1.7.	dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	Art. 83 ust. 1 pkt 1 ustawy	fakultatywne	raz w roku
1.8.	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (dla rodziny zawodowej i niezawodowej)	Art. 83 ust. 2 ustawy	fakultatywne obligatoryjne w przypadku wskazanym w art. 83 ust. 3 - rodzinie zastępczej zawodowej, w której umieszczono powyżej 3 dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o której mowa w art. 37 ust. 2, oraz jeżeli zasadność przyznania tych środków zostanie potwierdzona w opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.	w wysokości odpowiadającej wydatkom ponoszonym przez rodzinę zastępczą zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych wydatków przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, umieszczonych w rodzinie zastępczej wraz z osobami tworzącymi tę rodzinę zastępczą.
1.9.	środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego (rodzinny dom dziecka)	Art. 84 pkt 1 ustawy	obligatoryjne	w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinny dom dziecka na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, opał, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne oraz związanym z kosztami eksploatacji, obliczonym przez podzielenie łącznej kwoty tych wydatków przez liczbę osób zamieszkujących w tym lokalu lub domu jednorodzinnym i

				pomnożenie przez liczbę dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2, umieszczonych w rodzinnym domu dziecka wraz z prowadzącym rodzinny dom dziecka.
1.10.	świadczenie na pokrycie kosztów przeprowadzenia niezbędnego remontu (rodz. zast. zawodowa)	Art. 83 ust. 4 ustawy	fakultatywne	raz do roku
1.11.	środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu (rodzinny dom dziecka)	Art. 84 pkt 2 ustawy	obligatoryjne	
1.12.	środki finansowe na pokrycie innych nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka oraz funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka	Art. 84 pkt 3 ustawy	obligatoryjne	
Rodzinna piecza zastępcza - wynagrodzenia wraz z pochodnymi				
2.	Wynagrodzenia dla rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka, z tego:			
2.1.	za pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka:	Art. 85 ust. 1, 2 i 4 ustawy	obligatoryjne	nie niższe niż 2000 zł miesięcznie; Rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż 2600 zł miesięcznie (dla rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pozostających w gotowości do sprawowania pieczy zastępczej wynagrodzenie wynosi 80% dotychczas otrzymywanego wynagrodzenia)
2.1.1.	świadczenie za pełnienie funkcji rodziny pomocowej (dla rodziny zastępczej zawodowej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka)	Art. 85 ust. 6 ustawy	obligatoryjne	nie niższe niż 20% otrzymywanego wynagrodzenia miesięcznie
2.2.	świadczenie za pełnienie funkcji rodziny pomocowej (dla rodziny zastępczej niezawodowej oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej)	Art. 85 ust. 7 ustawy	obligatoryjne	nie niższe niż 20% kwoty, o której mowa w ust. 1 (czyli 2000 zł)

2.3.	dodatek dla rodziny zastępczej zawodowej, w której przebywa przez okres dłuższy niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż troje dzieci lub co najmniej jedno dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	Art. 85 ust. 5 ustawy	obligatoryjne	w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia
3.	Wynagrodzenia dla osób pracujących w rodzinie zastępczej lub w rodzinnym domu dziecka, z tytułu: 1. umowy o pracę, 2. umowy o świadczenie usług			
3.1.	na wniosek rodziny zastępczej zawodowej lub niezawodowej:			
3.1.1.	w której przebywa więcej niż 3 dzieci (zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich)	Art.57 ust. 1a	obligatoryjne	wysokość wynagrodzenia określana jest w umowie
3.1.2.	w szczególnie uzasadnionych przypadkach (zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich)	Art.57 ust. 2	fakultatywne	wysokość wynagrodzenia określana jest w umowie
3.2.	W rodzinnym domu dziecka:			
3.2.1.	Osoba zajmująca się opieką lub wychowaniem dzieci	Art. 64 ust. 1	obligatoryjne w przypadku umieszczenia powyżej 4 dzieci	wysokość wynagrodzenia określana jest w umowie
3.2.2.	Na wniosek prowadzącego rodzinny dom dziecka			
3.2.2.1.	w którym przebywa więcej niż 4 dzieci (zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich)	Art. 65 ust. 1	obligatoryjne	wysokość wynagrodzenia określana jest w umowie

3.2.2.2.	w szczególnie uzasadnionych przypadkach (zatrudnienie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki i przy pracach gospodarskich)	Art. 65 ust. 2	fakultatywne	wysokość wynagrodzenia określana jest w umowie
Pomoc dla osób usamodzielnianych				
4.	Pomoc dla osoby usamodzielnianej, z tego:	Art.140 ust. 1 ustawy	obligatoryjne - na wniosek osoby usamodzielnianej	
4.1.	na kontynuowanie nauki	Art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. a – warunki przyznania świadczenia- art. 141 i 143-148	obligatoryjne - na wniosek osoby usamodzielnianej	nie mniej niż 566 złotych miesięcznie
4.2.	na usamodzielnienie	Art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. b Warunki przyznania świadczenia art. 141-145 i 149 ustawy	obligatoryjne - na wniosek osoby usamodzielnianej	wysokość pomocy na usamodzielnienie wynosi: 1) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą spokrewnioną - nie mniej niż 3.730 zł, jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej 3 lat; 2) w przypadku osoby usamodzielnianej opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-wychowawczą: a) nie mniej niż 7.458 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres powyżej 3 lat, b) nie mniej niż 3.730 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres od 2 do 3 lat, c) nie mniej niż 1.865 zł - jeżeli przebywała w pieczy zastępczej przez okres poniżej 2 lat, nie krócej jednak niż przez okres roku.
4.3.	na zagospodarowanie	Art. 140 ust. 1 pkt 1 lit. c, art. 141-143 i 150 ustawy	obligatoryjne - na wniosek osoby usamodzielnianej	1) pomoc na zagospodarowanie jest wypłacana jednorazowo, nie później niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 26. roku życia, w wysokości nie niższej niż 1.695 zł, a w przypadku osoby legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności w wysokości nie niższej niż 3.3390 zł. 2) pomoc na zagospodarowanie może być przyznana w formie rzeczowej
4.4.	w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	Art.140 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy	obligatoryjne	

4.5.	w uzyskaniu zatrudnienia	Art.140 ust. 1 pkt 2 lit b ustawy	obligatoryjne	
------	--------------------------	-----------------------------------	---------------	--

Lp.	Inne zadania	
	Zadanie	Rodzaj zadania
1.	Zatrudnienie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	Przydzielany na wniosek rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

5.3. WOJEWÓDZTWO

Lp.	Inne zadania	
	Zadanie	Rodzaj zadania
1.	Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna.	Fakultatywne (wydatki na opiekę i wychowanie dziecka ponosi powiat).
2.	Interwencyjny ośrodek preadopcyjny.	Fakultatywne (wydatki na opiekę i wychowanie dziecka ponosi powiat).
3.	Ośrodek adopcyjny.	Obligatoryjne (zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej).

IV. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Zadania z zakresu wspierania i rozwoju pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.

W obliczu rosnącej liczby dzieci opuszczonych i zaniedbanych, rodzina zastępcza, jako jedna z form wychowania – najbardziej zbliżona charakterem do rodziny naturalnej, stanowi bardzo ważny element w systemie opiekuńczo – wychowawczym. Dlatego też słuszne jest kontynuowanie prac nad jej udoskonaleniem i stwarzaniem takich warunków, które pozwoliłyby rodzicom zastępczym na pełną realizację zadań wychowawczych.

W celu zapewnienia każdemu dziecku całkowicie lub częściowo pozbawionemu opieki rodziców, stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego, tworzy się programy wspierania rodziny oraz programy rozwoju pieczy zastępczej.

Rodzina zastępcza jest formą opieki zastępczej dla dzieci, których rodzice biologiczni są pozbawieni władzy rodzicielskiej lub mają ją ograniczoną. O ustanowieniu rodziny zastępczej decyduje sąd rodzinny właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka wydając w tej sprawie stosowne postanowienie. W przypadku pilnej konieczności zapewnienia dziecku należytej opieki zastępczej, starosta na podstawie umowy cywilnoprawnej umieszcza dziecko w rodzinie zastępczej po uzyskaniu zgody rodziców biologicznych lub na ich wniosek. O zawarciu takiej umowy starosta niezwłocznie informuje sąd rodzinny.

1. Formy rodzinnej pieczy zastępczej

Od 1 stycznia 2012 roku, zgodnie z art. 39 ust.1 Ustawy z dn. 09.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- a) rodziny zastępcze spokrewnione – tworzone przez wstępnych /dziadków/ lub rodzeństwo dziecka,

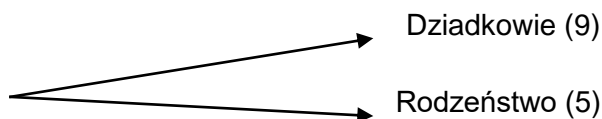
- b) rodziny zastępcze niezawodowe – tworzone przez osoby spokrewnione – inne niż wyżej wymienione lub osoby niespokrewnione z dzieckiem, do 3 dzieci, z możliwością przekroczenia limitu,
- c) rodziny zastępcze zawodowe, w tym:
 - specjalistyczne – do 3 dzieci, z możliwością przekroczenia limitu,
 - pogotowie rodzinne – do 3 dzieci, z możliwością przekroczenia limitu,
- d) rodzinne domy dziecka – do 8 dzieci,
- e) rodziny pomocowe – sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego nie sprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą.

2. Analiza rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Monieckiego

Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu, w których umieszczone są „nasze dzieci” – stan na 31.12.2020 r.

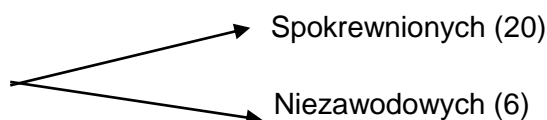
1) Liczba rodzin zastępczych - 19

2) Liczba rodzin zastępczych spokrewnionych - 14

3) Liczba rodzin niezawodowych - 5

4) Liczba dzieci w rodzinach zastępczych - 26

5) W 6 rodzinach funkcjonujących na terenie innych powiatów umieszczonych zostało 9 dzieci pochodzących z terenu Powiatu Monieckiego.

6) Rodzinny Dom Dziecka w Knyszynie zapewnia opiekę i wychowanie 6 dzieciom z terenu naszego powiatu oraz 3 pochodzącej z terenu Powiatu Siemiatyckiego.

7) Na dzień 31 grudnia 2020 roku w różnych formach rodzinnej pieczy zastępczej przebywało łącznie 45 dzieci z terenu Powiatu Monieckiego.

8) W 3 rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie naszego powiatu postanowieniami sądów umieszczonych zostało 5 dzieci pochodzących z innych powiatów.

9) Wysokość comiesięcznego świadczenia na 1 dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej:

- spokrewnionej – 694,00 złotych,
- niezawodowej – 1.052,00 złotych,
- dodatek z tyt. niepełnosprawności dziecka – 211,00 złotych.

Liczba dzieci w pieczy zastępczej na dzień 31.12.2020 r. z poszczególnych gmin:

- Gmina Mońki – 16,
- Gmina Knyszyn – 4,
- Gmina Jaświły – 9,
- Gmina Goniądz – 3,
- Gmina Krypno – 3,

- Gmina Trzcianne – 7,
- Gmina Jasionówka – 2.

Powody umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych:

- 6 dzieci – sieroctwo,
- 11 dzieci – półsieroctwo,
- 15 dzieci – uzależnienia od alkoholu,
- 6 dzieci – bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- 4 dzieci – niepełnosprawność rodziców,
- 2 dzieci – rodzice za granicą,

Na przestrzeni całego ubiegłego roku spod opieki Centrum odeszły 3 rodziny zastępcze, każda z jednym dzieckiem, a utworzono 2 nowe rodziny, w których umieszczono łącznie 4 dzieci,

Ponieważ niezwykle istotny jest skoordynowany i systematyczny rozwój pieczy zastępczej, konieczne jest określenie limitu powstających rodzin zawodowych:

2021 rok – 2;

2022 rok – 2;

2023 rok – 2.

Na terenie Powiatu Monieckiego funkcję rodziców zastępczych pełnią najczęściej osoby z bliskiej rodziny dziecka, tj. dziadkowie, rodzeństwo (rodziny spokrewnione) i wujostwo (rodziny niezawodowe). Od początku istnienia PCPR; tj. od 1999 roku nie odnotowano żadnej rodziny zawodowej. Nie było również osób zainteresowanych tworzeniem takich form pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 180 pkt 13 lit. a) ustawy w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej funkcjonującej na terenie innego powiatu, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej ponosi wydatki na jego utrzymanie w łącznej kwocie świadczeń przysługujących danej rodzinie. Na koniec 2020 roku obowiązywało 6 porozumień zawartych pomiędzy zarządami innych powiatów z Zarządem Powiatu w Mońkach w sprawie umieszczenia dzieci w rodzinach zastępczych i wysokości wydatków na ich utrzymanie. W ramach powyższych porozumień refundowane były koszty utrzymania 9 dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów.

Na dzień 31.12.2020 r. obowiązywały również 2 porozumienia zawarte przez Zarząd Powiatu w Mońkach z zarządami innych powiatów. W każdym przypadku wydatkowane środki finansowe na powyższe zadanie zostały zrefundowane przez powiaty do tego zobligowane.

Wydatki na pokrycie kosztów utrzymania wszystkich dzieci z terenu Powiatu Monieckiego w rodzinach zastępczych w okresie 3 letnim.

Lp	Wyszczególnienie	2018 rok	2019 rok	2020 rok
1.	Liczba rodzin zastępczych	31	30	25
2.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	40	37	49
3.	Kwota wydatkowana na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych	489.877,54 zł	454.094,66 zł	426.152,81 zł

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach

Na podstawie powyższej tabeli można stwierdzić, że zarówno liczba rodzin zastępczych jak i wydatki związane z ich funkcjonowaniem od trzech lat znacznie maleją. Wysokość wydatków zależna jest od ilości rodzin zastępczych spokrewnionych i niezawodowych. Miesięczny koszt utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej wynosi 694 złotych, a w rodzinie niezawodowej – 1.052 złotych. Tak, więc, im więcej jest rodzin zastępczych spokrewnionych, a mniej niezawodowych, tym mniejsze są wydatki na utrzymanie dzieci.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny (...) gminy są zobligowane do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie umieszczonych w pieczy zastępczej dzieci w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2020 roku dochody z tytułu zwrotu kosztów przez gminy wynosiły 257.584,00 złotych.

3. Rodzinny Dom Dziecka w Knyszynie

Od miesiąca listopada 2016 roku w Knyszynie przy ulicy Tykockiej 12 w budynku stanowiącym własność Zgromadzenia Służebnic Matki Dobrego Pasterza funkcjonuje Rodzinny Dom Dziecka (RDD). Na potrzeby RDD użyczono 8 pokoi z przylegającymi do nich łazienkami oraz pomieszczenia pomocnicze – sala do wypoczynku, gier i zabaw, kuchnia, magazynek oraz zmywalnia. Do dyspozycji dzieci jest także boisko wyposażone w niezbędny sprzęt sportowy oraz plac zabaw. Dzieci mają zapewnione różnego rodzaju atrakcje – np. wyjazdy na wypoczynek, wycieczki, do kina, na basen, udział w różnego rodzaju kółkach zainteresowań i imprezach. Dom zajmuje łącznie powierzchnię 252,88 m². Opieką i wychowaniem dzieci, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny (...), zajmuje się prowadząca Dom oraz osoba pomagająca przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

Rodzinny Dom Dziecka w Knyszynie jest nadzorowany przez PCPR w Mońkach – organizatora pieczy zastępczej na terenie Powiatu Monieckiego.

Na koniec 2020 roku w Domu zamieszkiwało 10 małych dzieci, z czego 3 pochodzących z Powiatu Siemiatyckiego i 7 z terenu Powiatu Monieckiego (dzieci z gmin: Mońki – 2, Knyszyn – 2, Jaświły – 1, Goniądz – 1, Krypno 1).

Średni miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka w RDD w 2020 r. wynosił 1.844,62 złotych, a całkowity roczny koszt pobytu dzieci stanowił kwotę 177.193,30 złotych. Na koszty te składają się świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka (1.052 zł. miesięcznie na jednego podopiecznego), ryczałt na utrzymanie lokalu oraz wynagrodzenie prowadzącej Dom i osoby pomagającej w opiece nad dziećmi i w pracach gospodarskich.

Wszystkie świadczenia wypłacane RDD są świadczeniami obligatoryjnymi zagwarantowanymi zapisami ustawy.

Gminy odpowiednio partycypują w kosztach utrzymania dzieci w RDD i poniosły wydatki w wysokości 78.026,38 złotych. Powiat Siemiatycki na utrzymanie dzieci przekazał dotację w kwocie 66.296,26 złotych pokrywając wszystkie koszty związane z pobytami dzieci.

4. Program „Rodzina 500+”

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej i prowadzącym rodzinne domy dziecka, na każde umieszczone w niej dziecko przysługuje dodatek wychowawczy w miesięcznej wysokości 500,00 złotych. W 2020 roku PCPR w Mońkach wypłaciło kwotę 218.273,37 złotych. Środki finansowe na realizację powyższego świadczenia pochodzą z budżetu Wojewody Podlaskiego.

5. Program „Dobry start”

Program „Dobry start” to nowy program wsparcia dla rodzin. Program obejmuje również rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, w których wychowują się dzieci uczące się w szkole, a nie ukończyły 18 roku życia. 300 złotych jest to stawka roczna.

W 2020 roku wypłacono świadczenie 38 dzieciom na łączną kwotę 11.400,00 złotych. Środki finansowe na realizację powyższego świadczenia pochodzą z budżetu Wojewody Podlaskiego.

6. Usamodzielnienia i kontynuowanie nauki

Kolejną formą działań PCPR w Mońkach jest przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną.

Pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie w formie rzeczowej.

Rok	Forma pomocy	Ilość osób	Kwota w zł
2018	Kontynuowanie nauki	14	66.779,00
	Usamodzielnienia	9	44.767,00
	Zagospodarowanie	9	13.865,19
2019	Kontynuowanie nauki	15	60.569,11
	Usamodzielnienia	3	13.563,00
	Zagospodarowanie	0	0,00
2020	Kontynuowanie nauki	16	74.899,41
	Usamodzielnienia	2	12.228,00
	Zagospodarowanie	2	3.526,00

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach

Jak wynika z powyższej tabeli, przedstawione formy pomocy cieszą się dużym zainteresowaniem wśród wychowanków pieczy zastępczej. Budującym jest fakt, że coraz częściej i coraz więcej młodzieży kontynuuje naukę na poziomie szkoły policealnej oraz na studiach wyższych.

Kwota wypłacanego świadczenia na usamodzielnienie jest zależna od ilości lat pobytu w pieczy zastępczej. Im dłuższy jest okres pobytu w rodzinie zastępczej tym wyższa jest należna wychowankowi kwota do wypłaty.

V. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Zgodnie z art. 93 Ustawy z dn. 09.06.2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

- 1) placówki opiekuńczo - wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo - terapeutycznej;
- 3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Zastępczą formą opieki nad dzieckiem całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców są, obok rodzin zastępczych, placówki opiekuńczo – wychowawcze. O potrzebie umieszczenia dziecka w placówce decyduje sąd rodzinny właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka wydając w tej sprawie postanowienie. Na terenie Powiatu Monieckiego nie funkcjonuje żadna placówka opiekuńczo – wychowawcza, w związku z czym zobowiązani

jesteśmy kierować nasze dzieci do placówek funkcjonujących na terenie powiatów ościennych. Zgodnie z art. 180 pkt 13 lit. a) ustawy o wspieraniu rodziny (...) powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka zobowiązany jest do pokrywania kosztów jego utrzymania w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie innych powiatów.

W 2020 roku 2 małoletnich przebywało w Zespole Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Zambrowie i 1 dziecko przez kilka dni w Placówce Opiekuńczo – Wychowawczej im. Dr Ireny Białówny w Białymstoku. Powiat poniósł koszty ich utrzymania w wysokości 107.165,32 złotych. Placówka w Zambrowie jest jedną z „najtaniejszych” tego typu instytucji w Województwie Podlaskim.

We wszystkich przypadkach powodem umieszczenia małoletnich w instytucjonalnej pieczy zastępczej był alkoholizm i niewydolność wychowawcza rodziców.

Kwotę 10.219,00 złotych stanowi pomoc 2 usamodzielnionym wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych na kontynuowanie nauki.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny (...) gminy są zobligowane do ponoszenia wydatków na opiekę i wychowanie umieszczonych w pieczy zastępczej dzieci w wysokości:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W 2020 roku dochody z tytułu zwrotu kosztów przez gminy stanowiły kwotę 52.860,00 złotych.

VI. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Cel główny:

PROMOCJA I ROZWÓJ RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Lp.	Cel szczegółowy	Działania
1	Zwiększenie liczby rodzin zastępczych oraz innych form pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych, - tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej, - promowanie zastępczych form opieki rodzinnej poprzez ogłoszenia na stronie internetowej, wydanie ulotek, - rozwój współpracy lokalnych instytucji działających na rzecz rodziny mającej na celu pozyskiwanie kandydatów do sprawowania zastępczych form opieki
2	Upowszechnienie roli i znaczenia rozwoju rodzinnych form opieki zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - indywidualne spotkania i rozmowy z osobami, zainteresowanymi tworzeniem pieczy zastępczej, - promowanie zastępczych form opieki rodzinnej poprzez informacje i ogłoszenia na stronie internetowej, wydanie ulotek
3	Pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w przewyżnianiu problemów związanych z opieką nad małoletnimi przebywającymi w pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie rodzinom bezpłatnej pomocy psychologicznej, pedagogicznej, socjalnej i prawnej, - wspieranie w uzyskaniu pomocy materialnej i instytucjonalnej, - rozwój pracy zespołowej na rzecz dziecka i rodziny (koordynator rodziny, asystent rodziny, rodziny pomocowe i in.), - współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej, Sądem rodzinnym, kuratorami, organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w

		<p>trudnej sytuacji życiowej w tym w przewyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach poprawy życia zgodnie z potrzebami i przysługującymi rodzinom prawami, - podwyższanie kwalifikacji pracowników organizatora pieczy zastępczej w celu zapewnienia lepszej opieki nad dzieckiem i rodziną
4	Objęcie wsparciem usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - przyznawanie pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz zagospodarowanie, - podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych przez uczestnictwo w kursach zawodowych oraz treningach kompetencji i umiejętności społecznych (projekty realizowane przez PCPR, PUP, OPS i inne instytucje), - motywowanie osób usamodzielnianych do aktywnego poszukiwania pracy
5	Działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej	<ul style="list-style-type: none"> - systematyczna współpraca z asystentem rodziny, kuratorami, ośrodkami pomocy społecznej, - podtrzymywanie kontaktu dziecka z rodzicami biologicznymi

VII. WSKAŹNIKI

- 1) liczba nowych form opieki;
- 2) liczba kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnych domów dziecka;
- 3) liczba rodzin zastępczych zawodowych i niezawodowych oraz rodzinnych domów dziecka;
- 4) liczba rodzin, które uzyskają kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i/lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 5) liczba wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, którzy powrócili pod opiekę rodziców naturalnych.

VIII. Źródła finansowania Programu

- 1) Samorząd powiatu.
- 2) Samorzady gmin.
- 3) Samorząd województwa.
- 4) Administracja rządowa (Ministerstwo).
- 5) Organizacje pozarządowe.
- 6) Środki zewnętrzne, w tym fundusze Unii Europejskiej.
- 7) Inne podmioty / partnerzy działań.

IX. Partnerzy programu

W ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kładzie się nacisk na wzajemne skoordynowanie działania instytucji mających za zadanie pomoc dziecku i rodzinie. Tylko właściwa współpraca partnerska, przepływ informacji i działania skierowane na jeden

wspólny dla wszystkich cel sprawią, że system pieczy zastępczej na terenie powiatu monieckiego będzie sprawnie funkcjonował.

Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mońkach w realizacji Powiatowego Program Rozwoju Pieczy Zastępczej współpracuje z:

1. Sądami i kuratorami sądowymi.
2. Rodzinami zastępczymi, RDD, rodzinami pomocowymi.
3. Gminami i Ośrodkami Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Monieckiego.
4. Ośrodkami preadopcyjnymi i adopcyjnymi .
5. Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Mońkach.
6. Komendą Powiatową Policji w Mońkach.
7. Szkołami i przedszkolami.
8. PCPR, OPS i placówkami opiekuńczo – wychowawczymi na terenie Polski.

X. Monitoring i ewaluacja programu

Monitorowanie niniejszego dokumentu odbywać się będzie na podstawie rocznych sprawozdań z działalności PCPR w Mońkach przedkładanych Zarządowi Powiatu i Radzie Powiatu w Mońkach.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników.

Celem ewaluacji programu są następujące stwierdzenia:

- Czy program stwarza możliwości postępu w zakresie rozwoju rodzin zastępczych?
- Czy zagwarantowano wystarczające środki finansowe na realizację programu?
- Czy współpraca koordynatora z asystentem rodzinnym stwarza warunki do współdziałania rodziny biologicznej z rodziną zastępczą lub placówką opiekuńczo-wychowawczą?
- W jakim stopniu warunki bazowe, wyposażenie w sprzęt i realizacja świadczeń oraz organizacja pracy gwarantują realizację założonych celów ?

Podstawę ewaluacji stanowią będą:

- 1) informacje dotyczące oceny sytuacji opiekuńczo - wychowawczej dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej;
- 2) plany pomocy dziecku;
- 3) indywidualne programy usamodzielnienia;
- 4) wydane decyzje administracyjne dotyczące przyznanych świadczeń;
- 5) pozytywny wynik oceny realizacji programu usamodzielnienia;
- 6) rodzaj uzyskanego wsparcia, liczba wychowanków korzystających ze wsparcia.

ZAKOŃCZENIE

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Monieckim został opracowany na podstawie zapisów ustawy z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W art. 4 ust. 1 ustawodawca podkreśla, iż stosując ustawę, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka.

Rodzinne formy opieki zastępczej nad dzieckiem są najlepszym rozwiązaniem w sytuacji, kiedy dziecko pozbawione jest możliwości wzrastania i rozwoju w rodzinie biologicznej. Zapewnienie dziecku w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka właściwego kontaktu emocjonalnego oraz warunków wychowania i opieki są o wiele korzystniejsze niż w przypadku dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-

wychowawczych. Prowadzący RDD, rodziny zastępcze, a w szczególności spokrewnione i niezawodowe, zapewniają dziecku potrzebę miłości, poczucia bezpieczeństwa, akceptacji i uznania oraz dają możliwość wszechstronnego przygotowania się do samodzielnego i odpowiedzialnego życia.

Należy również podkreślić, że rodzinne formy pieczy zastępczej oprócz tego, że zapewniają dziecku przyjazne środowisko, to niewątpliwie są korzystniejsze ekonomicznie. Koszty utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej lub RDD są znacznie niższe niż w instytucjonalnych formach opieki.

Aby praca z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej oraz z rodzinami, w których one przebywają była skuteczna należy skoordynować działania wielu instytucji (sądy, ośrodki pomocy społecznej, samorządy gminne i powiatowy, placówki oświatowe itp.).

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Monieckim jest próbą wyznaczenia jak najlepszych kierunków działań w środowisku lokalnym, tak by praca nad rozwojem i wspieraniem pieczy zastępczej spełniała wszystkie standardy w tym zakresie i przynosiła spodziewane efekty.